

се дамгосва с отрицателна характеристика и оценка. В действителност това нещо съществува и при други лица и дейци, но при тях най-често то се прави доста завоалирано, с определена “аргументация”, докато при циганите то се върши без да се търси маска за него, без “аргументация” и т. н.

По-точно, ромският лидер може да издига като “жадувани” всякакви ценности, имащи стойност най-вече за конкретния момент. Понякога непоследователността в поставянето и преследването на моментно значими цели създава впечатление за безскрупулност в поведението и морала на съответния лидер. Често пъти тази представа и оценка се подхранват и от обстоятелството, че в дадени ситуации лидерът циганин е способен да прави не само бързи тактически отстъпки, но и принципни компромиси само и само, за да запази себе си и да остане на “гребена на вълната”, за да продължи и да завърши наченатото от него дело.

Тази качествена определеност на лидерската изява на циганина следва да се оценява внимателно, трезво, без предварителни и традиционни норми на оценяване. Това е така, защото тя не е толкова субективно изработена и защитавана, колкото наложена от общественоисторическите обстоятелства, и в този смисъл е “естествена” и неизбежна (поне на сегашния исторически етап от съществуването на ромите като етническа общност). В основата на тази качествена определеност лежи най-вече фактът, че в своето историческо съществуване циганите често са губили значими неща, били са свидетели на погроми и падения, на внезапни обрати на съдбата на народа и страната, в която те са се установили трайно, и в същото време докато другите етноси са намирали някакъв изход и са се радвали на явен прогрес в своето материално и духовно състояние, циганите винаги са оставали в “дъното” на мизерията, глава, болестите, смъртта. Именно тази вековна историческа действителност е формирала у тях убеждението, че в даден момент е допустимо да се пожертва много (дори и от принципно естество) само и само да се оцелее, след което пак може да се работи за постигане на голямото, значимото в техния живот. Тъкмо и поради това циганските лидери допускат да се отграничават от своите съидейници и дори да ги предават, стига да запазят онова мал-